

Odůvodnění rozhodnutí

Každá otázka předložená Nejvyššímu soudu v rámci dovolání, nikoli zjevně bezdůvodně, musí být minimálně jednou vypořádána s tím, že poté již Nejvyšší soud může rozhodnutí odůvodňovat stručně, často i jen odkazem na judikaturu. Pokud Nejvyšší soud předloženou otázku takto nevypořádá, popřípadě poukáže na rozhodnutí, která nejsou pro věc relevantní, poruší právo stěžovatele na soudní ochranu zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

(Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. IV.ÚS 432/23 ze dne 11.4.2023)

Ústavní soud rozhodl o ústavní stížnosti stěžovatelky obchodní společnosti MAFRA, a. s., sídlem P., zastoupené Mgr. J.U., advokátem, sídlem P., proti usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. listopadu 2022 č. j. 25 Cdo 2243/2022-931, za účasti Nejvyššího soudu, jako účastníka řízení, a V. M., zastoupené Mgr. J.P., advokátem, sídlem P., jako vedlejší účastnice řízení, tak, že usnesením Nejvyššího soudu ze dne 30. listopadu 2022 č. j. 25 Cdo 2243/2022-931 bylo porušeno právo stěžovatelky na soudní ochranu zaručené v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. listopadu 2022 č. j. 25 Cdo 2243/2022-931 se zrušuje.

Z odůvodnění

I. Vymezení věci

1. Posuzovanou ústavní stížností se stěžovatelka domáhá zrušení v záhlaví uvedeného rozhodnutí s tvrzením, že jí došlo k porušení jejího práva zaručeného v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.
2. Z ústavní stížnosti a vyžádaného spisu Obvodního soudu pro Prahu 5 (dále také "obvodní soud") sp. zn. 28 C 172/2017 se podává, že rozsudkem obvodního soudu č. j. 28 C 172/2017-823 ze dne 13. 9. 2021 byla stěžovatelce jako žalované uložena povinnost zaplatit žalobkyni (vedlejší účastnici řízení před Ústavním soudem) 700 000 Kč s příslušenstvím jako náhradu nemajetkové újmy. V rozsahu dalších 6 000 000 Kč byla žaloba zamítnuta. Nemajetková újma měla být způsobena zjednodušeně řečeno tím, jak deníky a internetové portály vydávané stěžovatelkou informovaly o vedlejší účastnici v souvislosti s jejím trestním stíháním (vedlejší účastnice byla obžalována z vraždy šesti osob a posléze byla soudem obžaloby zproštěna). Městský soud v Praze (dále také "městský soud") rozsudkem č. j. 22 Co 9/2022-902 ze dne 24. 2. 2022 prvostupňové rozhodnutí co do výroků ve věci samé potvrdil.
3. Proti rozsudku městského soudu podala stěžovatelka dovolání, v němž k řešení vnesla tři právní otázky. Zaprvé, městský soud se podle stěžovatelky odchýlil od rozhodovací praxe tím, že jednotlivá sdělení (jimiž měla vzniknout újma) posuzoval izolovaně mimo kontext jednotlivých článků i celé trestní věci. Zadruhé, Nejvyšší soud měl zodpovědět, zda městský soud postupoval správně, když navýšil finanční zadostiučinění z toho důvodu, že stěžovatelka v řízení trvala na tom, že nejednala protiprávně; tato otázka dosud podle stěžovatelky nebyla v judikatuře řešena. Zatřetí, městský soud se měl odchýlit od rozhodovací praxe tím, že částka přiznaná vedlejší účastnici spolu s částkami, které vysoudila ve sporech s dalšími médii, převyšuje částku, kterou obdržela jako náhradu újmy od státu. Nejvyšší soud ústavní stížností napadeným usnesením stěžovatelčino dovolání odmítl pro nepřipustnost, neboť otázky týkající se kritérií předestřené stěžovatelkou již byly Nejvyšším soudem

řešeny, městský soud zohlednil všechna relevantní kritéria, nepominul, že na vzniku újmy se podílely stát i další subjekty, při úvaze o výši plnění vycházel z vedlejší účastníci již přiznaných náhrad nemajetkové újmy a výši zadostiučinění porovnal i s náhradami přiznanými v jiných sporech. Z toho vyplývá, že zadostiučinění přiznané vedlejší účastníci není zjevně nepřiměřené.

4. V ústavní stížnosti stěžovatelka namítá, že Nejvyšší soud na v dovolání vznesené otázky, a to zejména na první dvě, neodpověděl, čímž zasáhl do jejího práva na soudní ochranu. Nejvyšší soud se podle stěžovatelky nikterak nevypořádal s argumentací, podle které posuzoval městský soud jednotlivá sdělení izolovaně, ani s argumentací, že městský soud nesprávně zvýšil finanční zadostiučinění kvůli tomu, že stěžovatelka s žalobou vedlejší účastnice nesouhlasila. Stěžovatelka následně rekapituluje argumentaci, kterou k těmto dvěma otázkám v dovolání předložila.

5. Podle stěžovatelky se Nejvyšší soud zaměřil jen na přiměřenost přiznané částky, které se dotýkala toliko třetí v dovolání vznesená otázka. I ta však mířila jiným směrem, než čím se Nejvyšší soud v napadeném rozhodnutí zabýval. Stěžovatelka v této souvislosti poukazovala na to, že částky přiznané vedlejší účastníci vůči médiím ve svém souhrnu významně převyšují částku přiznanou od státu za trestní stíhání, ačkoli sám městský soud dospěl k závěru, že v zásadní a převyšující míře byla vedlejší účastníci újma způsobena již samotným stíháním a širokým zpravodajstvím o něm, přičemž za takto způsobenou újmu odpovídá stát.

II. Procesní předpoklady řízení o ústavní stížnosti

6. Ústavní stížnost byla podána včas oprávněnou stěžovatelkou, jež byla účastnicí řízení, v němž bylo vydáno napadené rozhodnutí. Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatelka je právně zastoupena v souladu s § 29 až § 31 zákona o Ústavním soudu. Ústavní stížnost je přípustná (§ 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu a contrario).

III. Průběh řízení před Ústavním soudem

7. Ústavní soud vyzval účastníka a vedlejší účastnici řízení k vyjádření k ústavní stížnosti.

8. Nejvyšší soud jako účastník řízení setrval na svém stanovisku, že vznesené otázky byly podrobně rozebrány např. v rozsudcích Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 1752/2019 ze dne 17. 12. 2020 a sp. zn. 25 Cdo 2422/2019 ze dne 15. 4. 2021. Odvolací soud podle Nejvyššího soudu uvážil všechna rozhodující kritéria a nepominul, že na vzniku újmy se podílely stát i další mediální subjekty, nebyl tak důvod aby Nejvyšší soud jeho rozhodnutí korigoval. Nejvyšší soud proto navrhl ústavní stížnost odmítnout jako zjevně neopodstatněnou.

9. Vedlejší účastnice uvedla, že hlavním důvodem ústavní stížnosti je nesouhlas stěžovatelky se skutkovými závěry soudů nižších stupňů a s výši poskytnutého zadostiučinění. Skutková zjištění však Ústavnímu soudu přehodnocovat nepřisluší a stejně tak mu nepřisluší výklad a aplikace podústavního práva. V tomto směru může Ústavní soud korigovat pouze excesy, k nimž však v neprospěch stěžovatelky v posuzované věci podle vedlejší účastnice nedošlo.

10. Stejně tak ani úkolem Nejvyššího soudu dle vedlejší účastnice není bezbřehý přezkum rozhodnutí soudu prvního a druhého stupně, nejde-li o otázky zásadního právního významu, které by zakládaly přípustnost dovolání a jejichž nesprávné právní posouzení by vedlo k nesprávnému rozhodnutí ve věci, v daném typu sporů tedy ke zjevnému excesu, tj. k přiznání zadostiučinění ve zjevně nepřiměřené výši. Výše přiznaného zadostiučinění pak sice podle vedlejší účastnice je nepřiměřená, avšak nepřiměřeně nízká, přičemž jde o zhruba devítinu denního výnosu stěžovatelky za prodej vlastních výrobků a služeb. Nejvyšší soud tak podle vedlejší účastnice postupoval správně, když

dovolání odmítl. V dovolání vymezené otázky vedlejší účastnice považuje vesměs za námitky proti skutkovým závěrům, a to navíc námitky neopodstatněné, neboť stěžovatelka skutkové závěry soudů zkresluje. Veškeré stěžovatelkou zmíněné právní otázky pak byly podle vedlejší účastnice vyřešeny v souladu s rozhodovací praxí Nejvyššího soudu a Ústavního soudu. Vedlejší účastnice dále ve vyjádření staví vlastní argumentaci k jednotlivým v dovolání vzneseným otázkám, přičemž uzavírá, že by ústavní stížnost měla být odmítnuta jako zjevně neopodstatněná.

11. Vedlejší účastnice vnímá obsah ústavní stížnosti jako pokračování znevažujícího přístupu stěžovatelky k principům právního státu a jako naprostou absenci úcty k základním právům vedlejší účastnice, resp. jiné osoby, která by se ocitla ve srovnatelném postavení. Zásah do hmotných práv a pocit zmaru vedlejší účastnice byl podáním ústavní stížnosti dále prohlouben, a vedlejší účastnice proto nemohla ústavní stížnost pominout a nevyjádřit se k ní. Navrhla proto, aby jí bylo podle § 62 odst. 4 zákona o Ústavním soudu přiznáno právo na náhradu nákladů řízení.

12. Vyjádření účastníka a vedlejší účastnice řízení zaslal Ústavní soud stěžovatelce na vědomí a k případné replice. V ní stěžovatelka setrvala na námitkách uplatněných v ústavní stížnosti.

13. Ústavní soud rozhodl podle § 44 zákona o Ústavním soudu bez nařízení ústního jednání, neboť od něj nemohl očekávat další objasnění věci.

IV. Vlastní posouzení

14. Ústavní soud předně poznamenává, že petitum i argumentací je ústavní stížnost zaměřena na rozhodnutí Nejvyššího soudu s tím, že se podle stěžovatelky dostatečně nevypořádal s jejím dovoláním. Ústavní soud se tedy zabýval právě tím, zda je napadené rozhodnutí řádně odůvodněno. Ústavní soud naopak nyní neřešil, zda obvodní soud a městský soud přiléhavě uvážily relevantní kritéria či zda přiznanou výši zadostiučinění lze považovat za přiměřenou, neboť posouzení těchto otázek Ústavním soudem - i kdyby snad měly ústavněprávní rozměr - by bylo za dané procesní situace předčasné.

15. K odůvodnění rozhodnutí Nejvyššího soudu je obecně potřeba uvést, že Nejvyšší soud je vrcholným soudním orgánem ve věcech patřících do pravomoci soudů [čl. 92 Ústavy České republiky (dále jen "Ústava")] a jako soud dovolací bývá v zásadě již třetím soudem, který v daném civilněprávním sporu vystupuje. Z toho plyne, že postavení a úloha Nejvyššího soudu jsou odlišné od postavení soudů prvního a druhého stupně, což se promítá i do požadavků kladených na jeho odůvodnění. Úlohou Nejvyššího soudu v řízení o dovolání je totiž primárně zajištění jednoty a zákonnosti rozhodování (§ 14 zákona o soudech a soudcích), čemuž odpovídají i zákonné požadavky na obsah dovolání jako mimořádného opravného prostředku (§ 241a odst. 2 občanského soudního řádu). Podle nich musejí dovolatelé mimo jiné uvést, v čem spatřují splnění předpokladů přípustnosti dovolání, což obvykle (v případech, na které nedopadá § 238 a 238a občanského soudního řádu) stručně uvedeno znamená, že musejí Nejvyššímu soudu přednést právní otázky a konfrontovat jejich řešení odvolacím soudem s judikaturou dovolacího soudu [viz blíže stanovisko pléna Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS-st. 45/16 ze dne 28. 11. 2017 (ST 45/87 SbNU 905; 460/2017 Sb.); stanoviska a rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná na <https://nalus.usoud.cz>].

16. V zásadě pak platí, že každá Nejvyššímu soudu nikoli zjevně bezdůvodně (§ 243c odst. 1 občanského soudního řádu) předložená otázka by měla být minimálně jednou důkladně vypořádána s tím, že poté již Nejvyšší soud může volit postup podle § 243f odst. 3 občanského soudního řádu a rozhodnutí odůvodňovat jen stručně [nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 1852/19 ze dne 30. 10. 2019 (N 182/96 SbNU 300)]. Často tedy postačí i jen prostý odkaz na judikaturu, v níž jsou dovolatelem přednesené právní otázky vyřešeny, neboť hlavní úkol Nejvyššího soudu v podobě sjednocení judikatury již byl dosažen a podrobnější odůvodnění včetně vypořádání jednotlivých

skutkových specifik pak bylo, resp. mělo být účastníkům řízení poskytnuto soudy prvního a druhého stupně. Právě uvedené ovšem platí za předpokladu, že odkazovaná judikatura je skutečně z hlediska vznesených právních otázek relevantní.

17. V posuzované věci stěžovatelka vznesla v dovolání tři výše vyjmenované právní otázky, které Nejvyšší soud souhrnně vypořádal tak, že městský soud postupoval v souladu s praxí dovolacího soudu a přiznaná částka není zjevně nepřiměřená. Dle názoru Ústavního soudu takové odůvodnění ob stojí ve vztahu k první a třetí otázce, nikoli však k otázce druhé.

18. Jde-li o první otázku, stěžovatelka ji postavila na tom, že městský soud posuzoval jednotlivá sdělení odděleně. To ovšem neodpovídá odůvodnění městského soudu, který naopak řešil celkové vyznění článků (viz body 10 a násl. či bod 34 rozsudku městského soudu) a v případě jednotlivých slov řešil, zda je lze považovat za mediální zkratku. Vzhledem k tomu bylo odůvodnění Nejvyššího soudu, že městský soud zohlednil všechna relevantní kritéria, ve vztahu k této otázce dostačující. To platí i pro otázku třetí, neboť ta skutečně směřuje primárně do výše přiznaného zadostiučinění (ve srovnání se zadostiučiněním přiznaným vůči státu) a v tomto směru Nejvyšší soud vysvětlil, že zabývat se může pouze zjevnou nepřiměřeností, k níž v posuzované věci nedošlo, přičemž městský soud v souladu se soudní praxí při stanovení výše zadostiučinění přihlédl k částkám, které byly přiznány v jiných - souvisejících i nesouvisejících - sporech. Lze dodat, že stěžovatelka se argumentačně drží toho, že podle městského soudu byla újma z větší části způsobena trestním stíháním, čemuž přiznané částky neodpovídají, pomíjí však, že městský soud dodal, že jde o odlišné nároky a odlišná jsou i kritéria pro stanovení zadostiučinění; náhrada za excesivní jednání mediálních subjektů by pouze neměla "mnohonásobně převyšovat" náhradu za újmu způsobenou nezákonným trestním stíháním. Stejně jako u první otázky je tudíž i třetí v dovolání vznesená otázka založena na určitém nepochopení argumentace odvolacího soudu, a pouze proto se stěžovatelce může jevit odůvodnění Nejvyššího soudu jako nedostatečné.

19. Jinak tomu ale je, jak už bylo naznačeno výše, u otázky druhé. Ta spočívala stručně řečeno v tom, zda soudy mohou navýšit finanční zadostiučinění v důsledku "absence sebereflexe" na straně škůdce, která se má projevat tím, že v soudním řízení o náhradě škody odmítá svou odpovědnost. Z odůvodnění městského soudu se přitom jeví, že tato skutečnost byla významným kritériem. Městský soud uvedl, že stěžovatelka "po celou dobu řízení tvrdí, že do osobnostních práv [vedlejší účastnice] žádným způsobem nezasáhla a jakoukoli odpovědnost odmítá", což údajně "svědčí o naprostém nedostatku rozumného náhledu na nastalou situaci a o nulové sebereflexi", na což městský soud následně navázal konstatováním, že "okolnost, že míra sebereflexe [stěžovatelky] byla minimální, resp. nulová, vedla odvolací soud k závěru, že je namíste [vedlejší účastnici] přiznat proti [stěžovatelce] zadostiučinění ještě vyšší [než vůči jiným obchodním společnostem; pozn. Ústavního soudu] a zohlednit ve výši více než u CNC a TV Nova funkci preventivně-sankční".

20. Druhá stěžovatelkou v dovolání vznesená právní otázka tedy odpovídá odůvodnění městského soudu. Jde zároveň o otázku spojenou s výkladem zákonných podmínek a kritérií, tedy otázku, jimiž se Nejvyšší soud ve své judikatuře podle napadeného rozhodnutí v dovolacím řízení zabývá (viz str. 2 napadeného usnesení). Za těchto okolností bylo namíste, aby byla Nejvyšším soudem řádně vypořádána, a to přinejmenším odkazem na odpovídající prejudikaturu. To se však nestalo. Nejvyšší soud k otázce "sebereflexe" pouze konstatoval, že se jí odvolací soud zabýval, což ale nebylo sporné. Sporné bylo, zda při tom postupoval správně. Dále Nejvyšší soud, a to i ve vyjádření k ústavní stížnosti, odkázal na rozsudky sp. zn. 25 Cdo 1752/2019 a sp. zn. 25 Cdo 2422/2019. Ani jeden z těchto rozsudků však otázku, zda může být procesní obrana v řízení o náhradě škody brána jako absence sebereflexe vedoucí k navýšení v tomto řízení přiznaného plnění, neřeší. V rozsudku sp. zn. 25 Cdo 1752/2019, který jinak řešil poněkud jiné otázky, Nejvyšší soud (naopak) konstatoval, že "[s]píše až v následné fázi, není-li vydavatel schopen či ochoten akceptovat omezení či povinnosti plynoucí mu ze soudního rozhodnutí, vzniká prostor pro výjimečné zvyšování náhrady. Zejména v

situaci, kdy není respektována osobnost poškozeného ani poté, co vyjádřil svůj nesouhlas podáním žaloby, či dokonce poté, kdy žalobě bylo vyhověno pravomocným soudním rozhodnutím, je opodstatněné, aby výše náhrady překročila rámeček běžných náhrad, i zde je však důvodem zvýšení především zvýšená intenzita újmy působené takto svévolným jednáním poškozenému".

21. V důsledku toho zůstala tato argumentační linie stěžovatelky bez náležité odpovědi, rozhodnutí Nejvyššího soudu nebylo řádně odůvodněno a došlo k porušení práva stěžovatelky na soudní ochranu (srov. nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 1852/19).

V. Závěr

22. Ústavní soud dospěl k závěru, že usnesením Nejvyššího soudu č. j. 25 Cdo 2243/2022-931 ze dne 30. 11. 2022 bylo porušeno stěžovatelčino právo na soudní ochranu zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv. Napadené rozhodnutí tak podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu zrušil.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)
- [Důkazní břemeno](#)
- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)
- [Katastr nemovitostí](#)
- [Náhrada za ztrátu na výděleku \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ochrana spotřebitele \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovněprávní vztah \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Společný nájem bytu manžely \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Určení otcovství \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Jméno v obchodní firmě právnické osoby](#)